

Seniorské desatero (nejen) pro časy koronaviru aneb Na všech životech záleží

Dokument byl vypracován *Pracovní skupinou Rady vlády ČR pro lidská práva zřízenou k řešení diskriminace na základě věku a ochrany práv starších osob* dne 12. června 2020. Svým zaměřením a obsahem navazuje na *Výzvu k zastavení ageismu a věkové diskriminace v době koronaviru*, *Stanovisko Alzheimer Europe k rozdělování omezených zdrojů pro intenzivní péči v průběhu pandemie COVID-19*, výzvu *Bez starých lidí není budoucnost* a další podobné výzvy. Dokument vychází ze zhodnocení opatření, která byla ve vztahu k seniorům přijata během koronavirové krize. Formuluje deset obecných principů a doporučení, jež by měla určovat přístup ke starším lidem do budoucna, a to nejen v době krize, a sloužit jako východisko při přijímání konkrétních opatření.

1. Senioři (starší lidé) netvoří homogenní skupinu osob. Mají různé názory, zájmy a potřeby. Všem seniorům, ať žijí aktivním životem, nebo jsou odkázáni na pomoc druhých, náleží v naší společnosti nezastupitelné místo.
2. Pandemie koronaviru ani jiné podobné hrozby nedopadají pouze na seniory, ale na celou společnost. Zastavení pandemie proto není záležitostí či odpovědností určité kategorie osob. Je záležitostí a odpovědností nás všech.
3. Protikrizová opatření namířená na podporu a ochranu seniorů musejí být přijímána a realizována za účasti a ve spolupráci všech složek společnosti. Důležitou úlohu zde hrají veřejná moc, soukromý sektor, nevládní organizace, aktivní dobrovolníci i mnozí další. Na rozhodování o podobě opatření se musejí v dostatečné míře podílet také sami senioři, kteří nesmějí být vnímáni a prezentováni jen jako pasivní příjemci pomoci druhých.
4. V době krize je nutné pro starší lidi včas zajistit úplné a vzájemně si neodporující informace o povaze krize a charakteru přijímaných opatření. Stejně tak je třeba mít přesné a spolehlivé informace o tom, jak krize a protikrizová opatření na starší lidi dopadají. Veškerá sdělení musejí být formulována srozumitelně, věcně a bez vyvolávání zbytečné paniky. Klíčová role zde připadá televizi, rozhlasu, novinám a dalším médiím.
5. Protikrizová opatření, ať jsou přijímána na úrovni vlády, či kdekoli jinde (podniky, léčebny, domovy pro seniory apod.), by měla vycházet z předem vypracovaného krizového plánu členěného na jednotlivé etapy řízení. Součástí plánu musí být včasné zajištění dostatečného množství ochranných prostředků, jako např. zdravotních potřeb, roušek či respirátorů.
6. Ani v době krize nelze starším lidem z důvodu jejich věku upřít přístup ke zdravotní péči a sociálním službám, nebo jim je poskytovat v menším rozsahu či kvalitě. Zdravotní péče i sociální služby jsou zde pro všechny. Všechny lidské životy mají hodnotu a je třeba za ně bojovat.

7. Starší lidé se nesmějí ocitnout v dlouhodobé sociální izolaci, která by mohla ohrozit jejich fyzické či duševní zdraví. Přijímaná opatření na ně nesmějí mít nepřiměřené negativní dopady a nadměrně zasahovat do jejich životů.
8. Je třeba zabránit tomu, aby se zařízení institucionální péče změnila v průběhu pandemie v past, odkud není úniku, či aby takto byla vnímána. Tato zařízení mají starším lidem život usnadňovat, ne jej ohrožovat.
9. Je nutné zajistit, aby veškeré zdravotní výkony či sociální služby, které nemohly být starším lidem během krizového období poskytovány, byly k dispozici co nejdříve po jeho skončení. Současně je důležité, aby na seniory disproporčně nedopadly negativní důsledky krize, např. důsledky ekonomické.
10. Všem těm, kteří se během krize podíleli na podpoře a pomoci starším lidem, včetně tisíců dobrovolníků, náleží ocenění a poděkování. Jsou důkazem toho, že mezigenerační solidarita, jež tvoří jeden ze základních pilířů každé civilizované společnosti, v České republice existuje a lze s ní počítat i v dobách krizí a ohrožení. Tuto solidaritu je třeba dále posilovat, protože je jednou z nejlepších záruk toho, že principy a doporučení formulovaná v tomto desateru nezůstanou jen na papíře, ale budou reálně ovlivňovat životy nás všech.